

Ustavnosudska zaštita kulturnih dobara

Poslon, Andrea

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:096561>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-07**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Studijski centar za javnu upravu i javne financije
Specijalistički diplomski stručni studij javne uprave

Andrea Poslon

USTAVNOSUDSKA ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Mateja Held

Zagreb, 2023.

Izjava o izvornosti

Ja, Andrea Poslon, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljen način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Andrea Poslon, v.r.

SADRŽAJ

UVOD	1
1. USTAVNA TUŽBA.....	2
1.1. Rok za podnošenje ustavne tužbe.....	3
1.2. Sadržaj tužbe	3
1.3. Propuštanje roka za podnošenje ustavne tužbe.....	3
1.4. Sastav vijeća koje odlučuje o ustavnoj tužbi.....	4
1.5. Koji su poslovi suca izvjestitelja?	4
1.6. Koji su razlozi za odbacivanje ustavne tužbe rješenjem?.....	5
1.7. Kojim aktom odlučuje sud o ustavnoj tužbi?	5
1.8. Kada se obustavlja postupak koji je pokrenut ustavnom tužbom?	6
2. ŠTO JE KULTURNA BAŠTINA ODNOSNO KULTURNO DOBRO?	7
2.1. Vrste kulturnih dobara.....	11
2.2. Kako se utvrđuje svojstvo kulturnog dobra?	13
2.3. Prava i obveze vlasnika kulturnog dobra.....	14
2.4. Koncesije na kulturnim dobrima	18
2.5. Mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara	18
2.6. Hrvatsko vijeće za kulturna dobra.....	21
2.7. Financiranje zaštite i očuvanja kulturnih dobara.....	22
2.8. Registar kulturnih dobara	23
3.ODLUKE USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE.....	26
3.1. Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-3700/2017 ..	26
3.2. Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5074/2019 ..	28
3.3. Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5055/2016 ..	31
4. ZAKLJUČAK	35
5. LITERATURA.....	36

USTAVNOSUDSKA ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA

SAŽETAK:

Tema ovoga diplomskoga rada je ustavnosudska zaštita kulturnih dobara. U samom početku govorimo o ustavnoj tužbi, o roku za donošenje tužbe itd. Temeljni zakon koji uređuje pitanje kulturnih dobara je Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Kako bismo dobili neku širu sliku u tome kako zaštititi kulturna dobra potrebno je navesti i druge propise koji su ključni za kulturna dobra, pa pored temeljnog zakona je bitan i Ustav Republike Hrvatske koji jamči očuvanje i zaštitu kulturnih dobara. Isto tako je bitan i Zakon o prostornom uređenju koji u svojim ciljevima prostornog uređenja također navodi zaštitu kulturnih dobara i vrijednosti. Sudska praksa je dobar pokazatelj provođenja ustavnosudske zaštite kulturnih dobara.

Ključne riječi: ustavna tužba, Ustav Republike Hrvatske, sudska praksa, kulturna dobra, ustavnosudska zaštita.

THE CONSTITUTIONAL PROTECTION OF CULTURAL PROPERTY

SUMMARY

The subject of this graduate thesis is the constitutional protection of cultural property. At the very beginning, we are talking about the constitutional complaint, the deadline for bringing the lawsuit, etc. The fundamental law that governs the issue of cultural heritage is the Law on the protection and preservation of cultural property. In order to get a broader picture of how to protect cultural property, it is necessary to mention other regulations that are key to cultural property, so in addition to the basic law, the Constitution of the Republic of Croatia, which guarantees the preservation and protection of cultural property, is also important. Equally important is Law on the spatial planning, which in its spatial planning objectives also states the protection of cultural assets and values. And finally, judicial practice is very important to us, which is an indicator of the implementation of the constitutional protection of cultural property.

Key words: constitutional lawsuit, Constitution of the Republic of Croatia, judicial practice, cultural property, constitutional protection.

UVOD

Svuda oko nas u kojem kod pravcu skrenemo pogled vidimo različita kulturna dobra. Svaka generacija naraštaja sa koljena na koljeno prenosi neko kulturno dobro. Mi smo dužni čuvati kulturno dobro jer je ono dio nas, dio našeg identiteta. Ovaj je rad podijeljen na tri djela.

U prvom dijelu rada se govori o ustavnoj tužbi koja je posebno odnosno specifično sredstvo zaštite ustavnih prava u pojedinačnim slučajevima, zatim se govori što mora sadržavati ustavna tužba, koji je rok za podnošenje, tko sve može podnijeti tužbu, itd.

Drugi dio rada obuhvaća samu temu ovoga diplomskoga rada, a to su kulturna dobra. Prvo ćemo govoriti o tome što je kulturno dobro, o samom pojmu kulturne baštine odnosno kulturnog dobra, koje sve vrste kulturnih dobara postoje. Zatim će se govoriti o obvezama i pravima vlasnika kulturnih dobara, o koncesijama vezanim za kulturna dobra, koje su to mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara i tko sve obavlja poslove vezane za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, spomenuti ćemo ukratko i samo Hrvatsko vijeće za kulturna dobra. I na kraju ovoga drugog dijela ćemo govoriti o samom financiranju zaštite i očuvanja kulturnih dobara i o samom Registru kulturnih dobara.

A treći dio rada obuhvaća samu sudsku praksu odnosno analizu presuda koje su vezane za kulturna dobra u vidu ustavne tužbe Ustavnog suda Republike Hrvatske. U tim presudama vidjeti ćemo da li se ustavna tužba prihvaća ili odbija i koji su to razlozi da se pokrene ustavna tužba.

1. USTAVNA TUŽBA

„Ustavna tužba je posebno sredstvo ustavnosudske zaštite koje se podnosi Ustavnom sudu Republike Hrvatske radi zaštite pojedinačnih ljudskih prava i temeljnih sloboda koje su zajamčene Ustavom Republike Hrvatske“¹.

Članak 62. stavak 1. Ustavnog zakona o ustavnom sudu Republike Hrvatske govori o tome da „svatko može podnijeti ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu“, dok u **stavku 2.** istoga ovoga članka stoji da „ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba se može podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen“.

Sam „Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije nego što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud ili u slučaju kad se osporenim pojedinačnim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava, a potpuno je razvidno da bi nepokretanjem ustavnosudskog postupka za samog podnositelja ustavne tužbe mogle nastati teške i nepopravljive posljedice“².

„Ustavni sud u odluci kojom usvaja ustavnu tužbu zbog nedonošenja akta u razumnom roku će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti o pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela podnositelja. Rok za donošenje akta počinje teći idućeg dana od dana objave odluke Ustavnog suda u Narodnim novinama“³.

Isto tako, „u samoj toj odluci Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnoga prava koju je sud učinio kada o pravima i obvezama podnositelja ili o sumnji ili optužbi zbog njegova kažnjivog djela nije odlučio u razumnom roku. Naknada se isplaćuje iz državnoga proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu“⁴.

¹ <https://www.usud.hr/hr/ustavne-tuzbe-upute>, pristupljeno 20. kolovoza 2023.

² Članak 63. stavak 1. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

³ Članak 63. stavak 2. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

⁴ Članak 63. stavak 3. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

1.1. Rok za podnošenje ustavne tužbe

U članku 64. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske je propisano „da se ustavna tužba može podnijeti u roku od 30 dana računajući od dana primitka odluke“.

1.2. Sadržaj tužbe

„Ustavna tužba mora sadržavati ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, prebivalište ili boravište, odnosno tvrtku i sjedište podnositelja ustavne tužbe, ime i prezime njegovoga pomoćnika, oznaku osporavane odluke, naznaku ustavnog prava za koje se tvrdi da je povrijeđeno s naznakom mjerodavne odredbe Ustava kojom se to pravo jamči, razloge tužbe, dokaze o tome da je iscrpljen pravni put i da je tužba pravodobna i potpis podnositelja ustavne tužbe“.⁵ „Uz samu tužbu se, u prilogu mora podnijeti osporeni akt u izvorniku ili ovjerovljenom prijepisu“.⁶

1.3. Propuštanje roka za podnošenje ustavne tužbe

Članak 66. stavak 1. Zakona o Ustavom sudu Republike Hrvatske govori o tome što treba osoba koja propusti rok za podnošenje ustavne tužbe. Znači, „osobi koja iz opravdanih razloga propusti rok za podnošenje ustavne tužbe, Ustavni sud će dopustiti povrat u prijašnje stanje ako ona u roku od 15 dana nakon prestanka razloga koji je prouzročio propuštanje podnese prijedlog za povrat u prijašnje stanje i ako istodobno s prijedlogom podnese ustavnu tužbu“. „Nakon što proteknu tri mjeseca od dana propuštanja, ne može se tražiti povrat u prijašnje stanje“.⁷ I „neće se dopustiti povrat u prijašnje stanje ako je propušten rok za stavljanje prijedloga da se dopusti povrat u prijašnje stanje“.⁸

⁵ Članak 65. stavak 1. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

⁶ Članak 65. stavak 2. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

⁷ Članak 66. stavak 2. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

⁸ Članak 66. stavak 3. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

1.4. Sastav vijeća koje odlučuje o ustavnoj tužbi

Dakle, „broj sudaca koji čine vijeće i koji odlučuju o ustavnoj tužbi mora biti sastavljen od šest sudaca.“⁹ Isto tako i „vijeće koje je sastavljeno od troje sudaca odlučuje o ustavnim tužbama kada ne postoje postupovne pretpostavke za odlučivanje (npr. nepravodobnost, neovlaštenost na podnošenje ustavne tužbe, nedopuštenost i dr.)“.¹⁰ „Vijeće može odlučivati jednoglasno i u punom sastavu“¹¹. „Ako vijeće ne može postignuti jednoglasnost ili ako vijeće smatra da predmet ustavne tužbe ima širi značaj, onda će o ustavnoj tužbi odlučiti sjednica Ustavnoga suda“.¹² „Vijeće odnosno sjednica Ustavnog suda ispituje samo one povrede ustavnih prava koje su istaknute u ustavnoj tužbi.“¹³

1.5. Koji su poslovi suca izvjestitelja?

„Sudac izvjestitelj“ je osoba koja obavlja tri bitna posla, a to su:

- „da poziva podnositelja ustavne tužbe da je u određenom roku dopuni ili ispravi ako je nerazumljiva, odnosno ako se na temelju podataka i priloga iz ustavne tužbe ne može utvrditi koji se akt osporava ili ako ustavna tužba nije potpisana (nepotpuna ustavna tužba),
- prema potrebi dostavlja primjerak ustavne tužbe zainteresiranim osobama i poziva ih da se o njoj izjasne i na kraju isto,
- prema potrebi zahtijeva dostavu spisa koji se odnosi na predmet ustavne tužbe, odnosno izvješće o povredama ustavnih prava učinjenih osporenim aktom“.¹⁴

⁹ Članak 68. stavak 1. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

¹⁰ Članak 68. stavak 2. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

¹¹ Članak 68. stavak 3. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

¹² Članak 68. stavak 4. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

¹³ Članak 71. stavak 1. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

¹⁴ Članak 69. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

1.6. Koji su razlozi za odbacivanje ustavne tužbe rješenjem?

U članku 72. Zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske je propisano u kojim će slučajevima „Ustavni sud rješenjem odbaciti ustavnu tužbu, a to su: ako nije nadležan ili ako je ustavna tužba nepravodobna, nepotpuna, nerazumljiva ili nedopuštena. Tužba je nedopuštena, ako nije iscrpljen dopušteni pravni put ili ako podnositelj tužbe u prethodnom postupku nije koristio dopušteno pravno sredstvo.“

1.7. Kojim aktom odlučuje sud o ustavnoj tužbi?

„Ustavni sud odlučuje o ustavnoj tužbi odlukom.“¹⁵ „Ustavna tužba se može odlukom usvojiti ili odbiti kao neosnovana.“¹⁶ „Ako sud utvrdi da je ustavno pravo podnositelja ustavne tužbe povrijeđeno i nekim drugim aktom donesenim u tom predmetu, a ne samo osporenim aktom. Onda će „Ustavni sud odlukom ukinuti, u cijelosti ili djelomično, taj akt.“¹⁷ Isto tako, „odlukom se može odbiti ustavna tužba kao neosnovana kada sud utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se akt osporava.“¹⁸

A kada „odlukom kojom se usvaja ustavna tužba, tada Ustavni sud ukida osporavani akt kojim je povrijeđeno ustavno pravo.“¹⁹ „Ako su nadležni sudbeno ili upravno tijelo, tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravna osoba s javnim ovlastima dužni donijeti novi akt umjesto akt koji je ukinut odlukom, tada Ustavni sud predmet vraća na ponovni postupak tijelu koje je donijelo ukinuti akt. Ako se je do donošenja odluke Ustavnog suda promjenio zakon koji određuje nadležnost za postupanje u toj pravnoj stvari, tijelo koje je provelo postupak i donijelo ukinuti akt je dužno bez odgode dostaviti predmet nadležnom tijelu.“²⁰ I ako „u slučaju da osporavani akt kojim je povrijeđeno ustavno pravo podnositelja više ne proizvodi pravne učinke, Ustavni sud u odluci kojom utvrđuje njegovu neustavnost, navodi u izreci ustavno pravo koje je podnositelju tim aktom povrijeđeno.“²¹

¹⁵ Članak 73. stavak 1. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

¹⁶ Članak 73. stavak 2. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

¹⁷ Članak 74. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

¹⁸ Članak 75. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

¹⁹ Članak 76. stavak 1. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

²⁰ Članak 76. stavak 2. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

²¹ Članak 76. stavak 3. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

„Kada Ustavni sud ustavnu tužbu usvoji i osporeni akt ukine, tada u obrazloženju navodi koje je ustavno pravo povrijeđeno i u čemu se povreda sastoji.“²²

„Izvornik odluke, odnosno rješenja potpisuju predsjednik vijeća (ako je o ustavnoj tužbi odlučilo vijeće, odnosno predsjednik Ustavnog suda (ako je o ostavnoj tužbi odlučila sjednica Ustavnoga suda), kao i sudac izvjestitelj i savjetnik.“²³ „Ustavni sud će dostaviti ovjerovljeni prijepis svoje odluke, odnosno rješenja podnositelju ustavne tužbe, tijelu koje je donijelo osporeni akt, te osobi koju je Ustavni sud pozvao da se izjasni.“²⁴

1.8. Kada se obustavlja postupak koji je pokrenut ustavnom tužbom?

Kada imamo „postupak koji je pokrenut ustavnom tužbom, on se obustavlja:

- kada podnositelj ustavne tužbe umre,
- kada podnositelj ustavne tužbe koji je pravna osoba prestane postojati i
- u slučaju povlačenja ustavne tužbe.“²⁵

²² Članak 77. stavak 1. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

²³ Članak 78. stavak 1. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

²⁴ Članak 78. stavak 2. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

²⁵ Članak 79. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 99/99, 29/02, 49/02.

2. ŠTO JE KULTURNA BAŠTINA ODNOSNO KULTURNO DOBRO?

Različiti autori imaju različito shvaćanje pojma kulturne baštine odnosno kulturnog dobra. Pa tako i sam „povjesničar umjetnosti i kulture Marasović T. definira da pojam kulture obuhvaća ukupnost tvorbi ili pojava u materijalnom ili duhovnom životu svakoga naroda ili čovječanstva u cjelini, dok na baštinu gleda kao nasljeđe koje preci ostavljaju potomcima“²⁶. Isto tako bi i „pojam kulturne baštine prema njegovom shvaćanju bi bila dostignuća što su nam preci ostavili u jeziku i književnosti, graditeljstvu i likovnim umjetnostima, uključujući narodnu umjetnost, u glazbi, kazalištu, filmu, znanosti i u drugim područjima koja zajedno čine ukupnost kulture“²⁷. „Šire shvaćenje pojma kulturne baštine imaju profesori Prott i O'Keefe koji smatraju da taj pojam obuhvaća manifestacije ljudskog života koje su odraz određenog pogleda na život i koje svjedoče o povijesti i valjanosti na taj pogled.“²⁸

Kako i pojam kulturna baština tako i pojam kulturno dobro su „rezultat novijih tendencija u zaštiti kulturnih dobra.“²⁹ Njihovu pojavu kao pojmove možemo vidjeti u „Haškoj konvenciji za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba iz 1954. godine zato jer je to prvi međunarodni ugovor univerzalnog karaktera koji je izravno posvećen zaštiti i očuvanju artefakata ljudske kulture.“³⁰ No kad bi pogledali „međunarodne ugovore iz samog razdoblja prije Drugog svjetskog rata naišli bi na „Roerichov pakt“ odnosno na Ugovor o zaštiti umjetničkih i znanstvenih ustanova i povijesnih spomenika koji je prvi mnogostrani međunarodni ugovor posvećen zaštiti kulturne baštine. Sve do 1999. godine se je za određivanje zakonskog predmeta zaštite se koristio pojam spomenik kulture u hrvatskome zakonodavstvu“³¹. „Hrvatski termin kulturno dobro asocira vrijednost koja je od interesa za širu društvenu zajednicu, a da pritom ne isključuje ni vlasništvo ni mogućnost gospodarske upotrebe, ali im ne pridaje prioritetni značaj. Nakon što se je 1999. godine donio novi hrvatski Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, tada je u hrvatski pravni sustav uveden pojam kulturno dobro umjesto dotadašnjeg pojma spomenik kulture.“³²

²⁶ Marasović prema Šošić, Trpimir Mihael: Pojam kulturne baštine - međunarodno pravni pogled Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 51, 4/2014., str. 833.

²⁷ *Ibid.*

²⁸ *Ibid.*

²⁹ *Ibid.*, str. 835.

³⁰ *Ibid.*, str. 835.

³¹ *Ibid.*, str. 836.

³² *Ibid.*, str. 838.

Isto tako, „Marasović smatra da kulturna baština može suvremenom čovjeku i društvu otkriti mnoge vrijednosti te on ističe dvije skupine takvih vrijednosti“³³. Te s jedne strane „kulturna dobra s obzirom na njihove osobine mogu imati povijesnu vrijednost, vrijednost starosti, umjetničku ambijentalnu, urbanističku te vrijednosti izvornosti, rijetkosti, reprezentativnosti i cjelovitosti. Dok sa druge strane kada se uzme u obzir sama uloga kulturne baštine u današnjem društvenom životu, ona ima znanstvenu, odgojnu-obrazovnu, kulturnu, kultnu i gospodarsku vrijednost.“³⁴

Da bi razumjeli što je kulturna baština trebamo znati razliku između kulturne i prirodne baštine. „Pojam kulturne baštine mora imati vezu s ljudskom kulturom, odnosno da je nužno nastala kao rezultat nekakvog ljudskog djelovanja“³⁵, a dok je prirodna baština područje gdje je utjecaj ljudskog djelovanja najmanje moguć. „Kako bi se očuvao identitet pojedinog naroda u procesu globalizacije ističe se važan čimbenik, a to je sama zaštita prirodne i kulturne baštine.“³⁶ Za samu zaštitu prirodne baštine su potrebne drugačije metode od metoda koje su potrebne za zaštitu kulturne baštine. U članku 52. Ustava Republike Hrvatske se govori da su baština bila ona prirodna i kulturna, materijalna i nematerijalna dobra su od interesa za Republiku Hrvatsku i da imaju njenu osobitu zaštitu. „Kulturna i prirodna baština Republike Hrvatske je temeljna vrijednost i čini jedan od glavnih resursa za daljnji razvitak, a posebno je značajna baština kao resurs hrvatskog turizma koji kao takav čini jednu od osnovnih gospodarskih aktivnosti.“³⁷ Možemo istaknuti jedan vrlo „prepoznatljiv fenomen hrvatskog krajobraza i hrvatskog kulturnog naslijeđa sa svojom prirodnom i kulturnom baštinom, a to su rijeke Krka i Pokrčje. Baštinom treba upravljati radi njezine zaštite, očuvanja, revitalizacije i same prezentacije baštine kao važnog resursa“³⁸ Da bi znali upravljati baštinom bitan nam je instrument planiranja, a taj „instrument planiranja je prostorni kojem je osnovna svrha da planskim postupcima odnosno djelovanjem političkim institucija (vlasti) uz nužnu znanstvenu i stručnu utemeljenost osigura održivi razvoj te očuvanje prirodnih i kulturnih dobara,

³³ Marasović, prema Šošić, op. cit. u bilj. 26., str. 840.

³⁴ Dr. sc. Šošić, Trpimir Mihael: Pojam kulturne baštine - međunarodno pravni pogled Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 51, 4/2014., str. 840.

³⁵ Dr. sc. Šošić, Trpimir Mihael: Pojam kulturne baštine - međunarodno pravni pogled Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 51, 4/2014., str. 842.

³⁶ Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 500.

³⁷ Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 500.

³⁸ Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 500.

krajobraza i okoliša.³⁹ „Prostornim uređenjem se u najbitnijem osiguravaju uvjeti za korištenje (gospodarenje), zaštitu i upravljanje prostorom čime se ostvaruju pretpostavke za društveni i gospodarski razvoj, zaštitu okoliša te zaštitu i racionalnu korištenje prirodnih i kulturnih dobara.“⁴⁰ „Ta se funkcija ostvaruje izradom i donošenjem dokumenata prostornog uređenja kao jedan od temeljnih instrumenata provođenja politike prostornog uređenja i osiguravanja učinkovitosti sustava prostornog uređenja.“⁴¹ „Dokumentima prostornog uređenja odnosno prostornim planovima određuje se svrhovita organizacija, korištenje i namjena te uređenje i zaštita prostora.“⁴² Za prostorni plan možemo reći da „je to dokument o dogovornom korištenju zemljišta koji je nastao procesom dogovaranja (planiranja), odnosno usklađivanja interesa korisnika prostora, koji privatne (pojedinačne) interese podređuje ili bi se trebali podređivati općima (javnima) na načelima zaštite okoliša i uvažavanja vlasništva. Oni se izrađuju u skladu sa potrebama i interesima svih zainteresiranih subjekata na nekom određenom prostoru. Prostorni plan da bi imao implementacijski potencijal, on uz svoju konzistentnost i provedivost bi trebao uskladiti različite interese te posebno zahtjev rasta (npr. rast turističkog proizvoda) sa jedne i zaštita (baštine i prirode) sa druge strane, dogovorom korisnika prostora.“⁴³ Ti „dokumenti prostornog uređenja su postavljeni hijerarhijski uz primjenu načela usklađenosti tako da dokument prostornog uređenja užega područja mora biti usklađen sa dokumentom širega područja.“⁴⁴ Jedan od „ciljeva prostornog uređenja je i cilj zaštite kulturnih dobara i vrijednosti.“⁴⁵ „Prostorni planovi lokalne razine moraju biti usklađeni sa dokumentom prostornog uređenja državne, odnosno prostornim planom područne (regionalne) razine u Republici Hrvatskoj. Kao rezultat prostorni plan ima snažan utjecaj na zaštitu, očuvanje i revitalizaciju baštine.“⁴⁶ On „kao instrument je ograničen na zahvate u prostoru, odnosno neprimjereni zahvati u prostoru mogu trajno devastirati baštinu te je prostorni plan jako relevantan i značajan dokument za prirodnu i kulturnu baštinu, a šire

³⁹ Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 500.

⁴⁰ Članak 2. Zakona o prostornom uređenju

⁴¹ Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 500.

⁴² Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 501.

⁴³ Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 501.

⁴⁴ Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 501.

⁴⁵ Članak 6. stavak 1. Zakona o prostornom uređenju

⁴⁶ Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 501.

sudjelovanje javnosti mu priskrbljuje legitimitet.“⁴⁷ „Participacijski pristup planiranju omogućava veću efikasnost planiranja jer se njegovom primjenom pažnja usmjerava na izabrane probleme i što je značajno da time se osigurava legitimnost planiranja i plana.“⁴⁸ U samom tom „procesu prostornog planiranja odnosno u javnopolitičkom procesu sve prisutni su različiti akteri i njihovo sudjelovanje je određeno sadržajem, razinom i vremenom političke djelatnosti. Bitni akteri su: građani kao biračko tijelo ili kao javnost, znanstvenici, masovni mediji, eksperti i druge organizacije ili zajednice koje političkim procesom nastoje realizirati svoje interese (npr. sindikati, interesne grupe, političke stranke i itd.).“⁴⁹ Kroz različite oblike sudjeluju građani kod odlučivanja u prostornom planiranju jer je to bitno zbog samog odnosa prema baštini i u njezinoj zaštiti i očuvanju. Oblici sudjelovanja građana su: peticije, primjedbe i prosvjede. Snažan poticaj za sudjelovanje građana ima članstvo u udrugama, uspješna mobilizacija, slobodno vrijeme i niže povjerenje u institucije.

Prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturne baštine „kulturna dobra su:

- pokretne i nepokretne stvari od umjetničkoga, povijesnoga, paleontološkoga, arheološkoga, antropološkog i znanstvenog značenja,
- arheološka nalazišta i arheološke zone, krajolici i njihovi dijelovi koji svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru, a imaju umjetničku, povijesnu i antropološku vrijednost,
- nematerijalni oblici i pojave čovjekova duhovnog stvaralaštva u prošlosti kao i dokumentacija i bibliografska baština i na kraju spadaju
- zgrade, odnosno prostori u kojima se trajno čuvaju ili izlažu kulturna dobra i dokumentacija o njima.“⁵⁰

Članak 4. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara govori da su „vlasnici i nositelji prava na kulturnom dobru, te drugi imatelji kulturnoga dobra odgovorni za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara“. Isto tako, „za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, za određivanje mjera zaštite i nadzor nad njihovim provođenjem u sklopu svojega djelokruga skrbe i odgovorna su tijela državne uprave, tijela lokalne samouprave i uprave i tijela lokalne samouprave u

⁴⁷ Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 501.

⁴⁸ Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 503.

⁴⁹ Radman, Zoran: Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 503.

⁵⁰ Članak 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

području kulture, prostornog planiranja i uređenja prostora, zaštite okoliša, graditeljstva, stambenog i komunalnog gospodarstva, turizma, financija, unutarnjih poslova i pravosuđa“. Također, „svi građani su dužni skrbiti o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te prijaviti nadležnom tijelu dobro za koje se predmijeva da ima svojstvo kulturnoga dobra“.

„Svrha zaštite kulturnih dobara je:

- zaštita i očuvanje kulturnih dobara u neokrnjenom i izvornom stanju te prenošenje kulturnih dobara budućim naraštajima,
- stvaranje povoljnih uvjeta za opstanak kulturnih dobara i poduzimanje mjera potrebnih za njihovo redovito održavanje,
- sprečavanje svake radnje kojom bi se izravno ili neizravno mogla promijeniti svojstva, oblik, značenje i izgled kulturnog dobra i time ugroziti njegova vrijednost,
- sprečavanje protupravnog postupanja i protupravnog prometa kulturnim dobrima te nadzor nad izvozom, iznošenjem, uvozom i unošenjem kulturnih dobara i na kraju
- uspostavljanju uvjeta da kulturna dobra prema svojoj namjeni i značenju služe potrebama pojedinca i općem interesu⁵¹.

2.1. Vrste kulturnih dobara

Postoje 3 vrste kulturnih dobara. To su nepokretna, pokretna i nematerijalna kulturna dobra.

„U nepokretno kulturno dobro spadaju:

- grad, selo, naselje ili njegov dio,
- građevina ili njezini dijelovi, te građevina s okolišem,
- elementi povijesne opreme naselja
- memorijalno područje, mjesto, spomenik i obilježje u svezi s povijesnim događajima i osobama

⁵¹ Članak 5. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

- arheološko nalazište i arheološka zona, uključujući i podvodna nalazišta i zone,
- područje i mjesto s etnološkim i toponimskim sadržajima,
- krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture, koje svjedoče o čovjekovoj nazočnosti u prostoru,
- vrtovi, perivoji i parkovi,
- tehnički objekt s uređajima i drugi slični objekti⁵².

Dok članak 8. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara govori da „pokretno kulturno dobro može biti:

- zbirka predmeta u muzejima, galerijama, knjižnicama i drugim ustanovama, kao i u drugim pravnim osobama te državnim i upravnim tijelima uključujući i kod fizičkih osoba,
- crkveni inventar i predmeti,
- arhivska građa, zapisi, dokumenti, pisma i rukopisi,
- filmovi,
- arheološki nalazi,
- antologijska djela likovnih i primijenjenih umjetnosti i dizajna,
- etnografski predmeti,
- stare i rijetke knjige, novac, vrijednosni papiri, poštanske marke i druge tiskovine,
- dokumentacija o kulturnim dobrima,
- kazališni rekviziti, skice, kostimi i sl.,
- uporabni predmeti (namještaj, odjeća, oružje i sl.), prometna i prijevozna sredstva i uređaji, predmeti koji su značajna svjedočanstva razvitka znanosti i tehnologije te

⁵² Članak 7. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

- druge pokretne stvari od umjetničkoga, povijesnoga, paleontološkoga, arheološkoga, antropološkoga i znanstvenog značaja“.

I treća vrsta kulturnih dobara su nematerijalna kulturna dobra. „Nematerijalno kulturno dobro mogu biti razni oblici i pojave duhovnoga stvaralaštva što se prenose predajom ili na drugi način, a osobito:

- jezik, dijalekti, govori i toponimika, te usmena književnost svih vrsta,
- folklorno stvaralaštvo u području glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja, kao i druge tradicionalne pučke vrednote,
- tradicijska umijeća i obrti,

A očuvanje nematerijalnih kulturnih dobara provodi se izradom i čuvanjem zapisa o njima, kao i poticanjem njihova prenošenja i njegovanja u izvornim i drugim sredinama.“⁵³

2.2. Kako se utvrđuje svojstvo kulturnog dobra?

„Svojstvo kulturnog dobra, na temelju stručnoga vrednovanja utvrđuje Ministarstvo nadležno za kulturu rješenjem koje može donijeti bez prethodnog izjašnjavanja stranke. Rješenjem se za nepokretno kulturno dobro obvezno se utvrđuju granice kulturnoga dobra koje se zaštićuje, a dostavlja se nadležnom katastru i općinskom sudu radi zabilježbe u katastru i zemljišnoj knjizi svojstva kulturnoga dobra na katastarskim česticama utvrđenim rješenjem te lučkoj kapetaniji kada se rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra odnosi na podvodno arheološko nalazište. Granice kulturnoga krajolika mogu se odrediti opisno (vodotoci, ceste, pruge i drugo) kada je to provedivo u prostornom planu, granice podvodnih arheoloških nalazišta georeferenciranim točkama odnosno koordinatama, a granice podmorskih arheoloških nalazišta georeferentnim točkama u WGS 84 koordinatnom sustavu, o čemu se

⁵³ Članak 9. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

rješenje dostavlja katastru. Rješenjem se određuje sustav mjera zaštite kulturnoga dobra i obveza upisa kulturnoga dobra u Registar odnosno u Listu zaštićenih kulturnih dobara.“⁵⁴

„Kulturna dobra za koja se utvrdi da su od najvećega nacionalnog značenja za Republiku Hrvatsku upisuju se u posebni dio Registra, Listu kulturnih dobara nacionalnoga značenja.“
Dok, „postupak vrednovanja kulturnih dobara obavlja posebno stručno povjerenstvo od pet članova koje imenuje ministar kulture iz reda istaknutih stručnjaka za kulturnu baštinu.“⁵⁵

A za „dobro za koje prema odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara nije utvrđeno da je pod zaštitom kao kulturno dobro predstavničko tijelo županije, Grada Zagreba, grada ili općine može proglasiti zaštićenim, ako se nalazi na njihovu području. Tako da će tijelo svojom odlukom odrediti dobro koje proglašava zaštićenim, a način njegove zaštite utvrdit će uz prethodnu suglasnost nadležnog tijela, te osigurati uvjete i sredstva potrebna za provedbu odluke. Dok je odluku donositelj je dužan dostaviti Ministarstvu nadležnom za kulturu.“⁵⁶

2.3. Prava i obveze vlasnika kulturnog dobra

Prema članku 18. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara propisano da „za nepokretno i pokretno kulturno dobro mora biti utvrđen vlasnik. Ako kulturno dobro nema vlasnika ili se on ne može utvrditi ili je nepoznat ili kulturno dobro ostane bez vlasnika, vlasnikom postaje Republika Hrvatska“.

Ako postoji „dobro za koje se predmnijeva da ima svojstva kulturnoga dobra, a nalazi se ili se nađe u zemlji, moru ili vodi, vlasništvo je Republike Hrvatske. Osoba koja smatra da ima pravo vlasništva na dobru može kod nadležnoga suda podići tužbu radi utvrđivanja prava vlasništva. I na nađeno dobro se primjenjuju propisi o nalazu blaga.“⁵⁷

⁵⁴ Članak 12. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁵⁵ Članak 13. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁵⁶ Članak 17. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁵⁷ Članak 19. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

„Građevina arheološkog značenja od interesa za Republiku Hrvatsku koja se nalazi ispod površine zemlje i čini jednu funkcionalnu cjelinu prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara nije povezana s katastarskim česticama koje se nalaze iznad nje, javno je dobro u općoj uporabi u neotuđivom vlasništvu Republike Hrvatske, što se utvrđuje rješenjem Ministarstva nadležnog za kulturu. Dostava rješenja se obavlja objavom na mrežnim stranicama Ministarstva nadležnoga za kulturu i dostava rješenja se smatra obavljenom istekom osmoga dana od dana objave na mrežnim stranicama Ministarstva nadležnog za kulturu. Rješenje se dostavlja tijelu nadležnom za katastar i nadležnom općinskom sudu radi provedbe u zemljišnoj knjizi. Kada se građevina proteže ispod jedne ili više katastarskih čestica, upis javnog dobra u općoj uporabi provest će se za cijelu građevinu. Građevina se može ustupiti na upravljanje i korištenje jedinicama lokalne ili jedinicama područne (regionalne) samouprave na čijem se području nalazi, na njihov zahtjev.“⁵⁸

U članku 20. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara su navedene obaveze vlasnika kulturnoga dobra. Pa tako je „vlasnik kulturnoga dobra obavezan:

- postupati s kulturnim dobrom s dužnom pažnjom, a osobito ga čuvati i redovito održavati,
- provoditi mjere zaštite utvrđene Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i drugim propisama,
- o svim promjenama na kulturnom dobru, oštećenju ili uništenju, te o nestanku ili krađi kulturnoga dobra, odmah ili najkasnije sljedećeg dana obavijestiti nadležno tijelo,
- dopustiti stručna i znanstvena istraživanja, tehnička i druga snimanja, kao i provedbu mjera tehničke zaštite,
- omogućiti dostupnost kulturnoga dobra javnosti,
- očuvati cjelovitost zaštićene zbirke pokretnih kulturnih dobara i
- izvršavati sve druge obveze koje su propisane Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i drugim propisima“.

⁵⁸ Članak 19.a NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

„Prava vlasnika kulturnoga dobra jesu:

- pravo na naknadu radi ograničenja prava vlasništva na kulturnom dobru pod uvjetima koji su propisani Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara,
- pravo na porezne i carinske povlastice prema posebnom zakonu,
- pravo na stručnu pomoć nadležnoga tijela radi pravilne zaštite i očuvanja kulturnoga dobra.“⁵⁹

„Nadležno tijelo vlasniku, nositelju prava na kulturnom dobru i drugom imatelju kulturnoga dobra na njihovo traženje daje besplatni stručni savjet u svezi s provedbom mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra. Taj stručni savjet je nadležno tijelo dužno dati u hitnim slučajevima, odnosno kad prijeti izravna opasnost od oštećivanja kulturnoga dobra, odmah, a najkasnije 3 dana od dana podnošenja pisanog zahtjeva“⁶⁰.

Postoje ograničenja prava vlasništva na kulturnom dobru, pa tako se „vlasništvo na kulturnom dobru se može ograničiti glede posjeda, uporabe i prometa kulturnim dobrom. Na kulturnom dobru se može provesti izvlaštenje i uspostaviti založno pravo“⁶¹.

Člankom 28. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara je propisano da se „posjed kulturnoga dobra se može ograničiti radi:

- dokumentiranja i istraživanja kulturnoga dobra,
- provedbe mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra,
- omogućavanja dostupnosti kulturnoga dobra javnosti.

Upotreba kulturnoga dobra može se ograničiti radi sprečavanja promjene namjene kojom se kulturno dobro dovodi u izravnu opasnost.

A ograničenja prometa kulturnim dobrima jesu:

- posebne obveze prodavatelja kulturnoga dobra, posrednika u kupoprodaji kulturnoga dobra i kupca,

⁵⁹ Članak 24. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁶⁰ Članak 26. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁶¹ Članak 27. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

- pravo prvokupa,
- obveza povrata proračunskih sredstava uložениh u zaštitu i očuvanje kulturnoga dobra prije njegove prodaje,
- ograničavanje uvoza, unošenja, izvoza i iznošenja kulturnoga dobra“.

Kod ograničenja posjeda kulturnoga dobra, „vlasnik kulturnoga dobra mora omogućiti istraživanje i dokumentiranje kulturnoga dobra, kao i provođenje mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra osobi koja za to ima odobrenje nadležnoga tijela. I kod ovoga ograničenja vlasnik nema pravo na naknadu, osim kad dokaže da je zbog toga pretrpio štetu.“⁶²

A kod ograničenja uporabe kulturnoga dobra, „namjenu i način uporabe nepokretnoga kulturnoga dobra rješenjem utvrđuje nadležno tijelo, a po prethodnom pribavljenom mišljenju gradonačelnik Grada Zagreba, gradonačelnik ili općinski načelnik i kod pokretnog kulturnoga dobra se može utvrditi namjena i način uporabe, utvrđuje nadležno tijelo kada se ocijeni da je to potrebno.“⁶³

I na kraju ima još ograničenje u prometu kulturnih dobara, kod ovoga ograničenja je bitno da „prodavatelj kulturnoga dobra, kao i posrednik u kupoprodaji kulturnoga dobra je obvezan kupcu:

- dati na znanje da je predmet kupoprodaje kulturno dobro zaštićeno prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara,
- predočiti dokaz o vlasništvu kulturnog dobra,
- predočiti isprave o odricanju od prava prvokupa.

I kupac kulturnoga dobra dužan je obavijestiti nadležno tijelo na području gdje će se kupljeno kulturno dobro nalaziti“⁶⁴.

⁶² Članak 30. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁶³ Članak 34. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁶⁴ Članak 36. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

Ako, „vlasnik koji namjerava prodati kulturno dobro zaštićeno posebnim rješenjem ili kulturno dobro unutar zaštićene kulturno-povijesne cjeline upisane u Listu svjetske baštine ili Listu ugrožene svjetske baštine dužan ga je prije prodaje istodobno ponuditi Republici Hrvatskoj, županiji, Gradu Zagrebu, gradu ili općini na čijem se području to kulturno dobro nalazi, navodeći cijenu i druge uvjete prodaje. Oni kao kupci moraju se očitovati o ponudi u roku od 60 dana od primitka pisane ponude.“⁶⁵

2.4. Koncesije na kulturnim dobrima

„Koncesijom se stječe pravo na gospodarsko korištenje nepokretnoga kulturnog dobra ili pravo obavljanja gospodarskih djelatnosti u vezi s nepokretnim kulturnim dobrom koje je u vlasništvu Republike Hrvatske, županije, Grada Zagreba, grada ili općine. Ova koncesija obuhvaća pravo građenja i pravo služnosti kada je ono potrebno radi provedbe određenog projekta sukladno ugovoru o koncesiji“⁶⁶. „Koncesija se daje na određeno vrijeme, ali ne dulje od 99 godina. Koncesije se upisuju u Upisnik koji vodi Ministarstvo nadležno za kulturu i u Registar koncesija koji vodi Ministarstvo nadležno za financije.“⁶⁷

2.5. Mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara

A članak 44. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara govori „da bi se stvorili uvjeti za zaštitu i očuvanje kulturnog dobra, poduzimaju se u svezi s tim istraživanja kulturnoga dobra. Nadležno će tijelo rješenjem obustaviti svaku radnju na kulturnom dobru i u neposrednoj blizini nepokretnog kulturnoga dobra, ako bi se time onemogućilo daljnje istraživanje kulturnog dobra, a time i mogućnost određivanja sustava mjera njegove zaštite“. Tako da, „istraživanja kulturnoga dobra mogu obavljati pravne i fizičke osobe ako ispunjavaju posebne uvjete i imaju odobrenje nadležnog tijela. Posebne uvjete propisuje ministar kulture“.

⁶⁵ Članak 37. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁶⁶ Članak 43.a NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁶⁷ Članak 43.b NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

Tako, „za pokretna kulturna dobra nadležno tijelo utvrđuje sustav mjera zaštite koji sadrži opće i posebne uvjete za očuvanje, održavanje i namjenu pokretnoga kulturnog dobra.“⁶⁸ „Za poduzimanje radnji na nepokretnom kulturnom dobru, kao i na području unutar granica kulturnog dobra za koje se prema posebnom propisu izdaje građevinska dozvola nadležno tijelo na zahtjev upravnog tijela, odnosno tijela državne uprave nadležnog za izdavanje građevinske dozvole u svrhu izrade glavnog projekta, a prije pokretanja postupka za izdavanje građevinske dozvole, utvrđuje posebne uvjete zaštite kulturnog dobra.“⁶⁹

„Za dobra za koja se predmnijeva da imaju svojstvo kulturnoga dobra može se kao privremeno donijeti rješenje o preventivnoj zaštiti. Rješenje o preventivnoj zaštiti donosi nadležno tijelo prema mjestu gdje se dobro nalazi, a može ga donijeti prije prethodnog izjašnjavanja stranke. Rješenjem o preventivnoj zaštiti utvrđuje se predmet preventivne zaštite i rok na koji se određuje. Rok na koji se određuje preventivna zaštita računa se do donošenja rješenja koji ne može biti dulji od četiri godine u neprekinutom trajanju, osim za arheološka i podvodna arheološka nalazišta u slučaju kojih ne može biti dulji od šest godina u neprekinutom trajanju od dana donošenja rješenja o preventivnoj zaštiti.“⁷⁰

No, pitanje je tko obavlja poslove zaštite i očuvanja kulturnih dobara?

Tako je **člankom 77. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara** propisano da „upravne i stručne poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te inspeksijske poslove u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara obavlja Ministarstvo nadležno za kulturu. Muzeji i galerije, restauratorske ustanove, arhivi i knjižnice obavljaju poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara u okviru svoje djelatnosti. Određene poslove na očuvanju kulturnih dobara mogu obavljati specijalizirane pravne i fizičke osobe“. Dakle, „nadležno tijelo obavlja upravne i stručne poslove zaštite i očuvanja kulturnih dobara i to: istraživanje, proučavanje, praćenje, evidentiranje, dokumentiranje i promicanje kulturnih dobara, nadzire promet, a osobito uvoz, unošenje i iznošenje kulturnih dobara, utvrđuje uvjete za uporabu i namjenu kulturnih dobara, donosi provodi i nadzire mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara, te

⁶⁸ Članak 59. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁶⁹ Članak 61. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁷⁰ Članak 10. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

obavlja druge poslove. Nadležno tijelo je prvostupanjsko tijelo u upravnim postupcima zaštite kulturnih dobara.⁷¹

U članku 85. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara je propisano što radi „inspektor nadzire stanje kulturnih dobara i provođenje mjera njihove zaštite i očuvanja, uporabu i promet kulturnih dobara, izvršavanje i provedbu odredbi Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a osobito:

- izvođenje konzervatorskih, restauratorskih i drugih sličnih radova na kulturnom dobru i u njegovoj neposrednoj blizini, te pridržavanje izdanih uvjeta i odobrenja,
- arheološka iskopavanja i istraživanja, uključujući podvodna, kao i podvodne aktivnosti i vađenje potonulih kulturnih dobara uz pridržavanje propisanih uvjeta i odobrenja,
- promet kulturnim dobrima, primjenu prava prvokupa te izvoz, iznošenje, uvoz i unošenje kulturnih dobara,
- primjenu drugih propisa i mjera“.

A dok „ustanove koje su nam bitne za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara su: restauratorski zavodi ili druge restauratorske ustanove, te muzeji, galerije, arhivi, knjižnice i druge javne ustanove u kulturi, koje obavljaju poslove u svezi sa čuvanjem, obnovom i zaštitom kulturnih dobara.“⁷² I „poslove restauriranja, konzerviranja i obnove kulturnih dobara obavlja Hrvatski restauratorski zavod kao javna ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske.“⁷³ Znači, „javne ustanove u kulturi (muzeji, galerije, arhivi, knjižnice i sl.) koje u okviru svoje djelatnosti obavljaju poslove čuvanja, proučavanja i stručnog održavanja kulturnih dobara, dužne su nadležnom tijelu dostavljati izvješća o stanju kulturnih dobara, te godišnje izvješće o restauriranju i konzerviranju kulturnih dobara koja se nalaze u njihovim zbirkama ili su im povjerena na čuvanje i upravljanje.“⁷⁴

⁷¹ Članak 78. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁷² Članak 94. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁷³ Članak 95. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁷⁴ Članak 97. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

2.6. Hrvatsko vijeće za kulturna dobra

„Hrvatsko vijeće za kulturna dobra se osniva radi praćenja i unaprjeđivanja stanja kulturnih dobara.“⁷⁵

Dok su **člankom 103. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara** navedeni „poslovi vijeća su da:

- raspravlja o općim pitanjima iz područja zaštite i očuvanja kulturnih dobara i daje preporuke za unaprjeđivanja djelatnosti zaštite i očuvanja kulturnih dobara,
- upoznaje se s programima iz područja zaštite kulturnih dobara i njihovom provedbom,
- predlaže ministru kulture donošenje odluke o proglašenju ugroženoga kulturnog dobra,
- daje mišljenje u postupku donošenja rješenja,
- raspravlja o prijepornim pitanjima u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara i predlaže rješenja,
- obavlja i druge poslove i zadaće koje su predviđene Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.“

Prema **članku 104. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara** je propisano da „vijeće ima predsjednika i 8 članova. Predsjednika i tri člana Vijeća imenuje ministar kulture iz reda istaknutih stručnjaka za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara. Članovi Vijeća po položaju jesu ravnatelj Hrvatskoga restauratorskoga zavoda, ravnatelj Hrvatskoga državnoga arhiva, glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Članovi Vijeća su predstavnik Hrvatskoga muzejskog vijeća i predstavnik tijela državne uprave nadležnog za zaštitu prirode i okoliša“.

„Vijeće radi u sjednicama na kojima je nazočna natpolovična većina članova. Zaključke donosi Vijeće većinom glasova nazočnih članova, dok odluke donosi većinom od ukupnog broja članova“⁷⁶.

⁷⁵ Članak 102. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁷⁶ Članak 105. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

Kako je propisano **člankom 106. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara** da „prema potrebi Vijeće može osnivati stručna povjerenstva radi rasprave stručnih pitanja na očuvanju i zaštiti kulturnih dobara“.

Isto tako, „administrativne poslove Vijeća obavlja Ministarstvo nadležno za kulturu, a sredstva za njegov rad se osiguravaju u državnom proračunu. Vijeće donosi poslovnik o svom radu“⁷⁷.

2.7. Financiranje zaštite i očuvanja kulturnih dobara

Članak 108. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara govori o tome da „sredstva za održavanje i očuvanje kulturnog dobra osigurava vlasnik kulturnoga dobra odnosno imatelj dobra ako dobro ne koristi vlasnik. Oslobođenja i povlastice koje vlasnik, odnosno imatelj kulturnoga dobra ostvari na temelju zakona se smatraju udjelom Republike Hrvatske u očuvanju kulturnih dobara“.

„Sama sredstva za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara osiguravaju se iz:

- državnoga proračuna,
- proračuna županija, odnosno Grada Zagreba, gradova ili općina za preventivno zaštićena dobra i kulturna dobra koja se nalaze na području županije, odnosno Grada Zagreba, grada ili općine, a u cijelosti za dobra stavljena pod zaštitu,
- donacija, naknada za koncesije, zapisa i zaklada,
- drugih izvora.“⁷⁸

Dok se u **članku 110. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara** govori o „sredstvima iz državnog proračuna na temelju nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara, kao dijela Programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske, raspoređuje Ministarstvo nadležno za kulturu za financiranje:

⁷⁷ Članak 107. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁷⁸ Članak 109. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

- zaštite i očuvanja kulturnih dobara u vlasništvu Republike Hrvatske, osim sredstava za tekuće održavanje koje osigurava nadležno tijelo Vlade Republike Hrvatske,
- provedbe nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara,
- izvanrednih troškova održavanja kulturnih dobara,
- hitnih mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra,
- naknade vlasnicima radi ograničenja prava vlasništva“.

„U proračunu županija, odnosno Grada Zagreba, gradova ili općina osiguravaju se sredstva za financiranje:

- zaštite i očuvanja kulturnih dobara u vlasništvu županije, Grada Zagreba, grada ili općine,
- zaštite kulturnih dobara u izvanrednim uvjetima,
- sudjelovanja u financiranju nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara koji se nalaze na njihovu području,
- zaštite i očuvanja dobara.“⁷⁹

2.8. Registar kulturnih dobara

„U osnovne djelatnosti Ministarstva kulture i medija, odnosno Uprave za zaštitu kulturne baštine spadaju zaštita i očuvanje kulturne baštine koja vodi Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Registar je javna knjiga koja je dostupna online i koja sadrži listu svih zaštićenih kulturnih dobara. On ima temelj djelovanja službe zaštite i jedan od glavnih preduvjeta za dodjelu sredstava iz državnoga proračuna za zaštitne radove na kulturnim dobrima. Početak 19. Stoljeća za vrijeme kratke francuske uprave, javlja se svojevrsna briga za kulturnu baštinu koja se je zasnivala na sabiranju, konzerviranju i prezentiranju povijesnih spomenika i na idejama pročišćavanja spomenika od dodataka nastalih nakon razdoblja antike.“⁸⁰ „Registar spomenika kulture tada Socijalističke Republike Hrvatske se je vodio

⁷⁹ Članak 111. NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22.

⁸⁰ Crnokić Deranja, Anuška: Nastanak Registra kulturnih dobara – povijest i sadašnjost inventariziranja kulturne baštine u Hrvatskoj, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, No. 37/38, 2013, str. 25-38. 2013, str. 25.

dugi niz godina isključivo u obliku ukoričenih knjiga, no kako se je razvila informatička tehnologija tada se osamdesetih godina prošloga stoljeća javila potreba za stvaranjem računalne baze, konkretno stvaranje Inventara spomeničke baštine u obliku računalne baze je započelo potkraj 1980. godine. Kao polazište je poslužila baza podataka spomenika kulture razvijena u dbase IV formatu.⁸¹ Ključna promjena je bila u promjeni termina umjesto spomenika kulture sada se koristi termin kulturno dobro. Ono što je presudilo za uvođenjem termina kulturno dobro je uvođenje nematerijalnih kulturnih dobara. „Uvođenjem jedinstvenoga Registra kulturnih dobara koji je sastavljen od tri liste (Lista zaštićenih kulturnih dobara, Liste preventivno zaštićenih kulturnih dobara i Liste kulturnih dobara nacionalnog značenja).“⁸² Da bi se „utvrdilo svojstvo kulturnoga dobra ono se provodi prema Uputi za vrednovanje kulturnih dobara predloženih za upis u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.“⁸³ „Kulturna dobra koja izgube svojstva kulturnoga dobra brišu se iz Registra temeljem Rješenja o prestanku svojstva kulturnoga dobra, uz prethodno mišljenje Hrvatskoga vijeća za kulturna dobra, te dobivaju status brisanog kulturnog dobra pod evidencijskom oznakom B i upisuju se u bazu *Brisano*. Ako postoje kulturna dobra kojima se ne utvrde svojstva kulturnog dobra do isteka preventivne zaštite brišu se iz Registra. Za pojedina kulturna dobra za koja se nakon postupka vrednovanja utvrdi da su od najvećeg nacionalnog značenja, odlukom Stručnoga povjerenstva za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra od nacionalnog značaja, upisuju se u posebni dio Registra na Listu dobara nacionalnog značenja kojoj se dodjeljuje oznaka N.“⁸⁴ A kada imamo „dobra koja nisu zakonski zaštićena može proglasiti zaštićenim dobrom od lokalnog značaja predstavničko tijelo županije, grada ili općine što ujedno podrazumijeva i financijsku odgovornost za stanje tih dobara. Uprava za zaštitu kulturne baštine vodi evidenciju dobara od lokalnog značaja pod evidencijskom oznakom L kao posebni dio Registra.“⁸⁵

Dok članak 14. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara govori o tome da „inventarne knjige javnih muzeja i katalozi javnih knjižnica i knjižnica u sastavu pravnih osoba kojima su osnivači Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne

⁸¹ Crnokić Deranja, Anuška: Nastanak Registra kulturnih dobara – povijest i sadašnjost inventariziranja kulturne baštine u Hrvatskoj, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, No. 37/38, 2013, str. 25-38. 2013, str. 32.

⁸² Crnokić Deranja, Anuška: Nastanak Registra kulturnih dobara – povijest i sadašnjost inventariziranja kulturne baštine u Hrvatskoj, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, No. 37/38, 2013, str. 25-38. 2013, str. 34.

⁸³ Crnokić Deranja, Anuška: Nastanak Registra kulturnih dobara – povijest i sadašnjost inventariziranja kulturne baštine u Hrvatskoj, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, No. 37/38, 2013, str. 25-38. 2013, str. 34.

⁸⁴ Crnokić Deranja, Anuška: Nastanak Registra kulturnih dobara – povijest i sadašnjost inventariziranja kulturne baštine u Hrvatskoj, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, No. 37/38, 2013, str. 25-38., str. 36.

⁸⁵ Crnokić Deranja, Anuška: Nastanak Registra kulturnih dobara – povijest i sadašnjost inventariziranja kulturne baštine u Hrvatskoj, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, No. 37/38, 2013, str. 25-38., str. 37.

osobe u njihovu pretežitom vlasništvu sastavni su dio Registra, a Ministar pravilnikom propisuje oblik, sadržaj i način vođenja Registra“. „Web Registar omogućuje svim zainteresiranim građanima uvid u relevantne podatke o kulturnom dobru:

- naziv kulturnoga dobra,
- oznaka liste na koju je kulturno dobro upisano,
- registarski redni broj kulturnoga dobra,
- oznaka vrste kulturnoga dobra (nepokretno, pokretno, nematerijalno kulturno dobro),
- klasifikacija kulturnoga dobra,
- smještaj kulturnoga dobra (adresa, naselje, općina/ grad, županija),
- autor/autori kulturnog dobra,
- vrijeme nastanka (datacija),
- nadležni konzervatorski odjel,
- sažeti opis kulturnog dobra,
- karakteristična fotografija kulturnog dobra.“⁸⁶

⁸⁶ Crnokić Deranja, Anuška: Nastanak Registra kulturnih dobara – povijest i sadašnjost inventariziranja kulturne baštine u Hrvatskoj, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, No. 37/38, 2013, str. 25-38., str. 37.

3. ODLUKE USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

3.1. Odluka vezana za ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-3700/2017

Ustavni sud Republike Hrvatske je donio odluku da odbija ustavnu tužbu.

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM:

„Podnositeljica Sanja Hentić – Petrović iz Pobri je podnijela pravodobnu i dopuštenu ustavnu tužbu. I ona je u svojoj ustavnoj tužbi isticala povredu ustavnih prava zajamčenih Ustavom Republike Hrvatske. Ustavna tužba je podnesena u povodu presude Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-178/17-2 od 30. ožujka 2017. kojom je odbijena žalba podnositeljice i potvrđena je presuda Upravnog suda u Rijeci koji je prvostupanjski sud broj: 2 Usl-391/15-10 od 29. studenoga 2016. Presudom prvostupanjskog suda je odbijen tužbeni zahtjev podnositeljice radi poništenja rješenja Povjerenstva za žalbe pri Ministarstvu kulture i medija Republike Hrvatske koji je drugostupanjsko tijelo, kojim je odbijena žalba podnositeljice koja je podnesena protiv rješenja Ministarstva kulture i medija odnosno Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Puli (prvostupanjsko tijelo)“⁸⁷. „Prvostupanjsko tijelo je rješenjem od 25. siječnja 2013., nakon ponovljenog postupka je utvrdilo da podnositeljica (invenstitorica) bez prethodnog odobrenja iz članka 62. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara izgradila bazen na k.č. 30 zgr. k.o. Gračišće u Gračišću te da je navedeni zahvat izveden unutar povijesne zaštićene jezgre Gračišća koja je upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – u Listu zaštićenih kulturnih dobara te je u skladu sa time naloženo podnositeljici povrat u prijašnje stanje, odnosno da se ukloni bazen i zatrpa u roku od 60 dana od dana donošenja rješenja.“⁸⁸ Onda je rješenjem koje je donijelo

⁸⁷ Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-3700/2017 dostupna na poveznici. <https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12584B200405BEC/%24FILE/U-III-3700-2017.pdf>.

⁸⁸ Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-3700/2017 dostupna na poveznici str. 2. i 4. <https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12584B200405BEC/%24FILE/U-III-3700-2017.pdf>.

drugostupanjsko tijelo odbijena žalba podnositeljice kao neosnovana i potvrđeno je rješenje prvostupanjskog tijela. Isto je protiv rješenja drugostupanjskog tijela podnositeljica je pokrenula upravni spor. „Prvostupanjski sud je odbio tužbeni zahtjev podnositeljice radi poništenja rješenja drugostupanjskog tijela, onda je potvrdio zaključke i prvostupanjskog i drugostupanjskog tijela. Visoki upravni sud je osporenom presudom odbio žalbu podnositeljice te je potvrdio presudu prvostupanjskog suda“.

PRIGOVORI PODNOSITELJICE USTAVNE TUŽBE:

„Nakon što je podnositeljica obrazložila povrede istaknutih ustavnih prava, ona u ustavnoj tužbi navodi da su upravna tijela odnosno Upravni sud i Visoki upravni sud pogrešno protumačili mjerodavan materijalni propis Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te da je tijekom upravnog postupka došlo do povrede načela kontradiktornosti s obzirom da se podnositeljici nije nikada dana mogućnost da postavlja pitanja te da ospori sadržaj i valjanost stručnog mišljenja od 27. studenoga 2014. Također se ističe da odbijanje dokaznih prijedloga podnositeljice nije bilo u skladu sa jednakošću oružja. I na kraju podnositeljica predlaže da Ustavni sud usvoji ustavnu tužbu, da ukine osporenu presudu Visokog upravnog suda i da predmet vrati na ponovno odlučivanje.“⁸⁹

OCJENA USTAVNOG SUDA:

„Kada se tumači i primjenjuje pravo na konkretne slučajeve, u načelu Ustavni sud ne smije zamijeniti pravna stajališta nadležnih sudova svojima sve dok sudske odluke ne otkrivaju bilo kakvu arbitrarnost, a dostatno su obrazložene i po potrebi, upućuju na relevantni sudsku praksu. Ustavni sud podsjeća da nije njegova zadaća preuzeti ulogu sudova koji su prvi pozvani interpretirati zakone. A zadaća Ustavnog suda je ograničena na ispitivanje jesu li učinci takve interpretacije sudova suglasni s Ustavom s aspekta zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda.

U ovome je slučaju Visoki upravni sud ocijenio neosnovanom žalbu i potvrdio je presudu prvostupanjskog suda podnositeljice, s obzirom da je tijekom upravnog postupka i upravnog spora utvrđeno je da podnositeljica bez prethodnog odobrenja nadležnog konzervatorskog

⁸⁹ Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-3700/2017 dostupna na poveznici str. 4 i 5.

<https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12584B200405BEC/%24FILE/U-III-3700-2017.pdf>.

tijela izgradila bazen na području na kojem se nalazi kulturno dobro te je ona postupila protivno članku 62. stavak 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Osporene akte su donijela nadležna upravna tijela, prvostupanjski sud i Visoki upravni sud unutar svoje nadležnosti koje su utvrđene zakonom. Razvidno je da Visoki upravni sud osporenu presudu donio sukladno mjerodavnim propisima Republike Hrvatske te da je pravno stajalište obrazloženo valjano, jasno i na ustavno prihvatljiv način. Isto tako je razvidno da je podnositeljica bila u mogućnosti pratiti postupak i poduzimati sve zakonom dopuštene postupovne radnje, pokrenuti upravni spor protiv rješenja drugostupanjskog tijela te podnijeti žalbu protiv presude prvostupanjskog suda. Prema ocjeni Ustavnog suda, sama osporena presuda Visokog upravnog suda je obrazložena na ustavnopravno prihvatljiv način, a u primjeni i tumačenju mjerodavnog prava nije utvrđena arbitrarnost ili samovoljnost. Prigovori podnositeljice vezani za članke 14. stavak 2. i 26. Ustava na način kako su postavljeni u ustavnoj tužbi te u mjeri u kojoj bi u okolnostima ovoga slučaja osporeno rješenje moglo utjecati na ostvarivanje sadržaja tih ustavnih normi, ne upućuju na mogućnost povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom.“⁹⁰

3.2. Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5074/2019

Ustavni sud je donio odluku kojom se usvaja ustavna tužba, a ukidaju se presude Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-683/19-2 od 12. lipnja 2019. i Upravnog suda u Splitu broj: 19 Uslgr-180/18-6 od 18. srpnja 2018. I predmet se vraća na ponovni postupak Upravnom sudu u Splitu.

POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM:

„Podnositelj Lovre Svalina iz Trogira je podnio ustavnu tužbu kojom osporava odluke donesene u postupku radi izdavanja potvrde za ozakonjenje nezakonito izgrađene zgrade, pravomoćno okončanog presudom Visokog Upravnog suda Republike Hrvatske. Presudom Visokog upravnog suda broj: Usž-683/19-2 od 12. lipnja 2019. (drugostupanjska presuda) je odbijena žalba podnositelja i potvrđena je presuda Upravnog suda u Splitu broj: 19 Uslgr-

⁹⁰ Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-3700/2017 dostupna na poveznici str. 6,7 i 8:

<https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12584B200405BEC/%24FILE/U-III-3700-2017.pdf>

180/18-6 od 18. srpnja 2018. (prvostupanjska presuda), a kojom je odbijen tužbeni zahtjev podnositelja za poništenje rješenja Povjerenstva za žalbe pri Ministarstvu za kulturu (drugostupanjsko rješenje). Tim je drugostupanjskim rješenjem odbijena žalba podnositelja koja je izjavljena protiv rješenja Ministarstva kulture odnosno Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Trogiru (prvostupanjsko rješenje). U svojoj ustavnoj tužbi podnositelj je tvrdio da su mu osporenim presudama odnosno rješenjima povrijeđena ustavna prava koja su zajamčena člancima 19. i 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske.“⁹¹

ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA:

„Podnositelj je Konzervatorskom odjelu u Trogiru odnosno Upravi za zaštitu kulturne baštine pri Ministarstvu kulture i medija podnio zahtjev za izdavanjem potvrde na temelju članka 6. stavka 2. alineje 1. Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama. Ta potvrda mu je bila potrebna za postupak legalizacije nezakonito izgrađenih zgrada. Prema toj odredbi nezakonito izgrađena zgrada se ne može ozakoniti ako se nalazi unutar kulturno-povijesne cjeline, odnosno registriranog kulturnog dobra, osim ako javnopravno tijelo nadležno za poslove zaštite kulturne baštine izda potvrdu kojom se potvrđuje da je zgrada izgrađena u skladu s posebnim uvjetima koje to tijelo na temelju posebnih propisa utvrđuje u postupku izdavanja lokacijske dozvole odnosno rješenja o uvjetima građenja. Prvostupanjskim rješenjem je odbijen zahtjev podnositelja koji je podnesen radi izdavanja potvrde da je zgrada na k.č.br. 3469/1 i u dijelu k.č.br. 3469/2 k.o. Trogir, premda je zgrada izgrađena djelomično neznatnim odstupanjem u odnosu na uvjete utvrđene građevinskom dozvolom, ipak je izgrađena u skladu s posebnim uvjetima koji su utvrđeni od strane Konzervatorskog odjela u Trogiru, a ti uvjeti su utvrđeni Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Dakle, podnositelj je podnio žalbu protiv prvostupanjskog rješenja, ali mu je žalba odbijena kao neosnovana drugostupanjskim rješenjem. Drugostupanjsko tijelo je u tijeku drugostupanjskog postupka zatražilo i zaprimilo izradu stručnog nalaza i mišljenja. Isto tako, podnositelj je pokrenuo i upravni spor u kojem je tužbom zatražio poništenje drugostupanjskog i prvostupanjskog rješenja.“⁹²

⁹¹ Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5074/2019 dostupna na poveznici str.1 i 2.
<https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12586400040857D/%24FILE/U-III-5074-2019.pdf>.

⁹² Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5074/2019 dostupna na poveznici str.2.

PRIGOVORI PODNOSITELJA:

„U ustavnoj tužbi podnositelj je isticao da je u upravnom sporu predlagao izvođenje vještačenja po neovisnom i samostalnom sudskom vještaku odgovarajuće struke na okolnost da su predmetne građevine izgrađene u skladu s posebnim uvjetima koje utvrđuje nadležni Konzervatorski odjel na temelju odredbi Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara u postupku izdavanja lokacijske dozvole, odnosno da obrada pročelja i visina predmetnih građevina nije neprimjerena i ne narušava arhitektonsku i ambijentalnu vrijednost zaštićene urbanističke cjeline grada Trogira. Ustrajao je na tom dokaznom prijedlogu jer je u drugostupanjskom upravnom postupku pribavljen nalaz i mišljenje na kojem se temelji drugostupanjsko rješenje, no nigdje se ne navodi tko ga je izradio, pa podnositelj pretpostavlja da su ga izradili vještaci drugostupanjskog upravnog tijela odnosno Ministarstva kulture koji nisu ni samostalni ni nepristrani. Utvrđenja drugostupanjskog upravnog tijela su prihvatili i upravni sudovi, odbivši bez obrazloženja njegove dokazne prijedloge, prije svega vještačenje po neovisnom sudskom vještaku te saslušanje svjedoka. Ističe da upravni sudovi ne smiju biti vezani mišljenjem jedne od stranaka u sporu, u konkretnom slučaju tuženika, jer se u protivnom postavlja pitanje svrhe samog upravnog spora. Upravni sudovi nisu se podvrgnuli ocjeni pravilnost i vjerodostojnost odluka donesenih u upravnom sporu, već su ih nekritički prihvatili kao jedini mogući dokaz.“⁹³

OCJENA USTAVNOG SUDA:

„Ustavni sud Republike Hrvatske s obzirom na sadržaj ustavne tužbe i istaknute prigovore je ocjenjivao ustavnu tužbu sa aspekta prava na pravično suđenje koji je zajamčen člankom 29. stavkom 1. i člankom 6. stavkom 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Uloga Ustavnog suda nije da odlučuje koje dokaze treba izvesti, a koje ne treba, već je njegova uloga da na postupak gleda kao jedinstvenu cjelinu, i uključujući način na koji su izvedeni dokazi, odnosno da ocjeni da li je postupak bio pravičan. Isto tako, Ustavni sud smatra da je u provedenom upravnom sporu podnositelj bio lišen mogućnosti učinkovito osporiti drugostupanjsko upravno rješenje koje se temelji na tom stručnom mišljenju. Kada se

<https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12586400040857D/%24FILE/U-III-5074-2019.pdf>

⁹³ Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5074/2019 dostupna na poveznici str.6.

<https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12586400040857D/%24FILE/U-III-5074-2019.pdf>

pogleda cijeli postupak koji je prethodio ustavnosudskom postupku kao jedinstvenu cjelinu, Ustavni sud je utvrdio da postupak nije vođen na način koji podnositelju osigurava pravo na pravično suđenje što je prema ocjeni Ustavnog suda dovelo do povrede prava podnositelja na pravično suđenje.“⁹⁴

3.3. Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5055/2016

Ustavni sud Republike Hrvatske je donio odluku kojom se ustavna tužba odbija u dijelu u kojem je podnesena u povodu presude Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-1381/16-2 od 7. lipnja 2016., a još je i donio rješenje kojim se ustavna tužba odbacuje u dijelu koji se odnosi na povredu prava na suđenje u razumnom roku koji je zajamčen člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske.

POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM:

„Podnositelj Trgovačko društvo MARINA degli AREGAI d.d., Santo Stefano al Mare (IM), Republika Italija je podnijelo ustavnu tužbu u povodu presude Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-1381/16-2 od 7. lipnja 2016. (osporena presuda). Tom osporenom presudom je odbijena žalba podnositelja u povodu presude Upravnog suda u Splitu broj: Usl-2470/12-15 od 25. studenoga 2015. (prvostupanjska presuda). Tuženo je bilo Povjerenstvo za žalbe pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske. Podnositelj u ustavnoj tužbi je naveo da su mu osporenom presudom i dijelom prvostupanjske presude te odlukama upravnih tijela koja su im prethodila povrijeđena ljudska prava i temeljne slobode koje su zajamčene člancima 19. stavkom 2., 26. i 29. stavkom 1. Ustava te ustavno načelo iz članka 5. stavka 2. Ustava.“⁹⁵

⁹⁴ Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5074/2019 dostupna na poveznici str. 6,9 i 10.
<https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12586400040857D/%24FILE/U-III-5074-2019.pdf>.

⁹⁵ Odluka vezana za ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5055/2016 dostupna na poveznici str.1 i 2.
<https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C1258712002D4EE4/%24FILE/U-III-5055-2016.pdf>.

ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA:

Dakle, „predmet spora u postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku bilo je utvrđenje kulturnim dobrom broda „Istranka“ koji je sagrađen 1896. godine, a čiji je vlasnik podnositelj, a pod zaštitom Republike Hrvatske. Tako se je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Uprava za sigurnost plovidbe, Lučka kapetanija u Splitu obratilo se 2011. godine Konzervatorskom odjelu u Splitu sa zahtjevom radi izdavanja prethodnog odobrenja za vađenje iz mora i premještanje preventivno zaštićenog kulturnog dobra, broda „Istranka“, jer se brod nalazio potopljen na dijelu Sjeverne luke u Splitu i to upravo uz operativnu obalu gdje je ometao i ugrožavao sigurnost plovidbe u toj luci. Znači, drugostupanjskim upravnim rješenjem od 10. listopada 2012. je odbijena žalba podnositelja i potvrđeno je prvostupanjsko rješenje od 27. svibnja 2011. kojim je dopušteno vađenje iz mora i premještanje broda „Istranka“ koji je kao kulturno dobro preventivno zaštićeno rješenjem Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine od 24. prosinca 2008. Smještanje navedenog kulturnog dobra na suho je predviđeno u Kaštel Gomilici na predio Giričić. Financijska sredstva je osigurao privremeni skrbnik, Udruga za istraživanje i očuvanje pomorske baštine, Povijesni brod „Istranka“. Kod Upravnog suda u Splitu 6. prosinca 2012. je podnositelj pokrenuo upravni spor radi poništenja rješenja Ministarstva kulture. Dakle, u odnosu na poništenje upravnih rješenja, u prvostupanjskoj presudi sud se poziva na presudu Upravnog suda u Splitu broj: Usl-1661/13-8 od 8. svibnja 2015. , kojom su u postupku radi utvrđivanja svojstva kulturnog dobra poništena rješenja Ministarstva kulture od 13. prosinca 2011. i Povjerenstva za žalbe pri Ministarstvu kulture od 4. srpnja 2013. kojim je odbijena žalba podnositelja. Prema stajalištu prvostupanjskog suda, tim je poništenjem povijesnom brodu „Istranka“ prestalo svojstvo kulturnog dobra, a samim tim je prestala važiti i dozvola za vađenje i premještanje broda. Osporenom presudom Visokog upravnog suda je odbijena žalba podnositelja i poništene su točke I. i II. prvostupanjske presude, a potvrđena je točka III. iste prvostupanjske presude“⁹⁶.

PRIGOVORI PODNOSITELJA:

Znači u prigovoru, „podnositelj smatra da Visoki upravni sud Republike Hrvatske temelji donesenu presudu na nepovjerenim i neutvrđenim, a notorno spornim činjenicama. Najprije,

⁹⁶ Odluka vezana za ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5055/2016 dostupna na poveznici str. 2 i 3.: <https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C1258712002D4EE4/%24FILE/U-III-5055-2016.pdf>

to se odnosi na ovlaštenjima javnoupornog tijela u upravnom postupku vađenja iz mora i premještanja plovila „Istranka“, o čemu sud ne navodi kada je vođen taj postupak i na kojoj se odluci zasnivaju ta ovlaštenja. Isto tako, podnositelj predlaže ukidanje drugostupanjske presude i dijela (točka III. izreke) prvostupanjske presude⁹⁷.

OCJENA USTAVNOG SUDA:

„Visoki upravni sud se je u osporenoj presudi očitovao na sve relevantne činjenice i okolnosti ovoga slučaja, dostatno obrazlažući razloge uslijed kojih djelomično nije prihvatio stajališta prvostupanjskog suda. A pri tome je Visoki upravni sud odlučnom smatrao čvrstu i stabilnu upravnosudsku praksu prema kojoj činjenice koje su nastale nakon dovršetka upavnog postupka i koje zbog njihovog kasnijeg nastanka nisu mogle biti predmet razmatranja u tom postupku, odnosno ne mogu utjecati na zakonitost rješenja donesenog u upravnom postupku, jer je predmet upavnog spora upravo ocjena zakonitosti pojedinačne upravne odluke. Iako, Ustavni sud napominje da je zadaća redovnih sudova, a ne Ustavnog suda, tumačiti i primjenjivati pravo na konkretne sudske predmete. U načelu i bez utjecaja na ovlast da ispituje suglasnost sudskih odluka s Ustavom, uloga Ustavnog suda nije da sam procjenjuje činjenice koje su vodili nadležni redovni sudovi da usvoje jednu odluku, a ne drugu. Isto tako, njegova zadaća nije se baviti pogreškama o činjenicama ili pravu koje je navodno počinio redovni sud, osim ako i u mjeri u kojoj one mogu povrijediti ljudska prava i temeljne slobode zaštićene Ustavom. Kada bi to bilo tako onda bi Ustavni sud djelovao kao sud trećeg ili četvrtog stupnja i ne bi poštovao ustavna ograničenja koja su nametuta njegovom djelovanju. Ograničavajući se stoga na ispitivanje navodne povrede ustavnog prava na pravično suđenje, Ustavni sud je ocjenio da Visoki upravni sud je za svoja utvrđenja dao dostatne i relevantne razloge, koje je utemeljio na dokazima pribavljenima u prethodnim postupcima i činjenicama odlučnima za utvrđenje pravnog statusa broda „Istranka“, a koji se ne mogu smatrati arbitrarnim na način da bi se to s bilo kojeg aspekta moglo dovesti do povrede prava na pravično suđenje podnositelja. Ustavni sud je utvrdio da osporenom presudom podnositelju nije povrijeđeno pravo na pravično suđenje članak 29. stavak 1. Ustava. Podnositelj u svojoj ustavnoj tužbi nije priložio dokaz da je prije obraćanja Ustavnom sudu koristio ijedno pravno sredstvo koje mu stoji na raspolaganju radi zaštite prava na suđenje u razumnom roku. I na

⁹⁷ Odluka vezana za ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5055/2016 dostupna na poveznici str.4 i 5.: <https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C1258712002D4EE4/%24FILE/U-III-5055-2016.pdf>

kraju, kako podnositelj u ustavnoj tužbi nije dokazao da je u prethodnom postupku iskoristio sva dopuštena pravna sredstva protiv nerazumne duljine postupka koja su mu bila na raspolaganju prema Zakonu o upravnom postupku odnosno Zakonu o upravnim sporovima i zato ustavna tužba nije dopuštena u dijelu koji se odnosi na prigovor povrede prava na suđenje u razumnom roku.“⁹⁸

⁹⁸ Odluka vezana za ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5055/2016 dostupna na poveznici str. 6,7 i 8.
<https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C1258712002D4EE4/%24FILE/U-III-5055-2016.pdf>.

4. ZAKLJUČAK

Tema ovoga diplomskoga rada je bila ustavnosudska zaštita kulturnih dobara te je sam rad uključivao i ustavnu tužbu i na kraju samu analizu sudskih odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske. Kao što je napisano u ovome radu prvo poglavlje je bilo vezano za pojam ustavne tužbe, a drugo poglavlje je vezano za kulturna dobra. Kada bi pogledali zakonske okvire koji se tiču kulturnih dobara, tada vidimo da i Ustav Republike Hrvatske, kao i temeljni Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, tako i Zakon o prostornom uređenju imaju isti cilj, a taj cilj je zaštita i očuvanje kulturnih dobara. U tri analizirane sudske odluke možemo vidjeti sljedeće: u prvoj odluci odlučeno je da se ustavna tužba odbija, nema povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda i odlučeno je da se mora ukloniti bazen koji je izgrađen unutar zaštićene povijesne jezgre Gračišća. Drugom sudskom odlukom je usvojena je ustavna tužba, ovdje ima povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda odnosno povreda na prava na pravično suđenje. I u trećoj sudskoj odluci je odlučeno da se ustavna tužba i odbija i odbacuje i utvrđeno je da podnositelj nije iscpio pravni put. Iz prakse proizlazi da građani nisu dovoljno upoznati s kulturnim dobrima te svojim postupcima ili ponašanjem uništavaju ono što je prijašnja generacija naraštaja ostavila u nasljeđe. Trebalo bi se više govoriti o kulturnim dobrima kroz obrazovanje od najranije dobi, kroz emisije koja bi pokrivala to područje i kroz različite edukacije. Ovakvi oblici upoznavanja ljudi o kulturnim dobrima bi doprinjeli boljoj osviještenosti građana o važnosti kulturnih dobara.

5. LITERATURA

Stručni članci:

1. Dr. sc. Šošić, Trpimir Mihael., Pojam kulturne baštine - međunarodno pravni pogled Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 51, 4/2014., str. 833.- 860.
2. Crnokić Deranja, Anuška., Nastanak Registra kulturnih dobara – povijest i sadašnjost inventariziranja kulturne baštine u Hrvatskoj, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, No. 37/38, 2013, str. 25-38.
3. Radman, Zoran., Prirodna i kulturna baština u prostornim planovima i sudjelovanje građana u javnopolitičkom procesu, 2014, str. 499-513.
4. Antolović J., Zaštita i očuvanje kulturnih dobara, 2009., Hadrian, Zagreb, 2009.

Pravni propisi:

1. „Ustav Republike Hrvatske“ (Narodne novine broj 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14)
2. „Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske“ (Narodne novine broj 99/99, 29/02, 49/02)
3. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (Narodne novine broj 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22)
4. Zakon o prostornom uređenju (Narodne novine broj 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23)

Sudska praksa:

1. Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-3700/2017
dostupna na poveznici:

<https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12584B200405BEC/%24FILE/U-III-3700-2017.pdf>

2. Odluka vezana za Ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5074/2019
dostupna na poveznici:

<https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12586400040857D/%24FILE/U-III-5074-2019.pdf>

3. Odluka vezana za ustavnu tužbu Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-5055/2016
dostupna na poveznici:

<https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C1258712002D4EE4/%24FILE/U-III-5055-2016.pdf>